

LA GRALLA

AVISOS Y SUSCRIPCIONS
SARANDI 203
AL COSTAT DEL CORREO

PERIÓDICH SENMANAL Y LITERARI

SUSCRICIÓN ADELANTADA
Ciutat ps. 0.50
Campanya » 0.60
Exterior » 0.70

LA GRALLA

MONTEVIDEO, 12 JULIOL DE 1885

«La Voz Asturiana»

«La Voz Asturiana» després de breu, emperó sentida suspensió, reapareixé lo diumenge passat engalanant sa primer plana ab lo retrato de lo gran repúblich espanyol Campomanes, fill de la rica terra asturiana, d'aquella terra 'hont hi nia una rassa de braus y qual rondalla conta lo nostre Balaguer, en son discours de rebuda 'n l' *Academia de la llengua espanyola*, d'aquesta manera: « Se conta que, quant la destrucció de Troya, l' Aurora, anegada en plor, envolcallá baix los plechs de sa intensa cabellera á 'l grech Astur y á sos companys, y trayentlos del desastre, los trasportá á una comarca ibérica, á vorera d'un riu que de son nom se digué Astur y qu' avuy es l'Elza. Eixa rassa, de tan literari origen, miraculosament escapada á la destrucció de Troya, es la qu' estava predestinada á salvarho tot en Espanya, després de la sangnosa retuda á las voras de 'l Guadalete: independència y llibertat, lleys y cult, llenguatje y literatura, historia y honra. » Aixís descriu lo capiscol de nostre renaixensa la terra hont nasqué lo célebre Campomanes una de las glorias asturianas y per lo tant espanyolas

Al publicar son retrato nostre benvolgut company no sols honra á Asturias, sinó que s' honra éll mateix y ab éll tota la colonia asturiana.

No es descuneguda de nostres llegidors la

predilecció y estima que tenim per aquest col·lega, predilecció y estima justas y merescudas, puig ell com nosaltres ha arborat la bandera de 'l regionalisme, éll com nosaltres renega de l' exclusivisme absorbent de la metròpoli, éll vol que las gestas asturianas quedin consignadas en l' historia general d' Espanya, com nosaltres volem que s' hi consignen las catalanas.

En lo mateix nombre 'ns dedica un article que no trascrim per no fer ús de las inmerescudas frases que 'ns endreça, per mes que regoneixem mal que fereixen nostra modestia, que son nascudas al foch de l' entusiasme que 'n son autor alena.

No passarem per alt, ab tot, lo paragrafo en que diu que espera de nosaltres lo concurs pera portar á bon terme la taleya comensada de agermanat las diferentas colonias provincials espanyolas. Ja sab «La Voz Asturiana,» qu' eixa empresa va estampada en nostre programa, y que per ella farem tot lo que nostres il·lacas forçes puguen, y ab molt mes dalit emprenem la tasca, avuy que contem ab la valiosa é ilustrada cooperació del col·lega asturiá.

Volem demanar un servey á nostre company, esperan que nostres desitjos se veuran satisfets. Desitjem de vos, ja que 'ns enteneu, que digau á nostres compatriotas de la premsa, quals son los fins y propòsits de LA GRALLA, y perquè ha vingut á l' estadi de la premsa ab sa antiga y santa parla.

Al acabar no podem menys que ferho ab lo crit qu' es lo verdader llás de nostra fraternitat: ¡germá! ¡Visca Espanya!

J. B.

LITERATURA

CLEOPATRA

(Poesia premiada en los Jochs Florals de Barcelona l'any 1876).

I

Oh fills de Numa; la potent regina
que 'ls deus del Nil pera son goig formaren
ab flors de lotus y punyats d' estrelles,
s' acosta avuy ab tremolor d' esclava.

Los ulls ha alsat fins al colós del Tiber
y 'l bras ha estés per' aturar les ayglas:
jo soch lo llamp fulminador de Jove:
los ulls que ceguen y lo bras que caiga!—

Aixís Antoni en lo consell del foro
ab veu d' orgull als capitans los parla,
en tant que mira las cohorts desfetas
corrent al Cydnus que á sos peus devalla.

Trirem faustuós, ab lo velam de purpra,
de flors y perlas y corals vessantse,
perdut en núvols escalfats d' aromas
brandant parteix las sorrissentas aygas.

Y en mitj d' un cántich misteriós d' aucellas
y toch de címbals y concert de flautas,
rompent la boyra, de la llum vestida
celest matrona descendí á la platja.

Los ulls llampegan del triumvir de Roma
que, sopte, Amor li crema las entranyas,
y 'ls mans de Cesar enutjats oblida,
y ab foll desitj s' avensa á Cleopatra.

—La nit, Senyor, en l' horisont flagella
sos bruns corcers de perlejantas alas:
permet que s' alse lo poder d' Egipte
fins tant que torna la claror del auba.

Com altra Venus he deixat mos temples
cercant los ulls del deu de las batallas;
qu' avuy las éuras del festí 'ns envolten,
demá en la sang dels Ptolomeus ubriagat.—

Al dols parlar de la esplendent regina
fadat Antoni, baixa 'l front y calla;
y 'ls pobles cridant estenent las vestas,
y 'l muts cuestors esgroguehits l' ésguardan.

Y tots se n' entran per las amplas voltas
d' altiu casal d' inmensas columnadas
hont munta encens per los altars dels ídols
y hont bull lo néctar en lo fons dels cràters.

Lo temps revola sacudint los sistres
entorn la purpra de las llongas taulas!...
de prompte es tot esglayador silenci;
¡ja espunta á Orient la primarenca aubada!

L' exels imperi hont ha arrelat la vida
per sempre mes va caure en la fossana!...
y s' alsa Antoni vacilant de febre,
la ma en la copa reflectint las llantias:

—Romans, los crida; de genolls! que torna
lo sol d' Egipte al front de Cleopatra!—
A un crit de guerra las esfings bramulan,
y tots s' aixecan empunyant las armas.

¡Mes ay que 's rompen los murals de pedra,
y blancas gregas dels eunuchs voltadas,
oberts los brassos, los esguarts sens vida,
com serps al coll dels cavallers s' enllassan.

Y 'ls cers per terra espurnejant reboten;
y l' ayre ardent los encencers embauman;
y 'ls deus s' aclucan; y las flors s' inclinan;
y 'ls llums tremolant y encongits s' apagan!

(Seguirá)

ANGEL GUIMERÁ
Mestre en Gay Saber

Los aficionados á la música

Tots sabem que la música poseeix la gran
virtut d' instruir y que al mateix temps de-
leyta. Ella 'ns recorda per medi de sos armo-
niosos cants la patria llunyana, 'ns fa sentir
y gosar també, pero ab un plaher que no pot
confondres ab cap altre: lo goig del recort,
d' eix recort qu' es pera nosaltres quelcom de
més que la espressió de la música, d' eix re-
cort que nos omplena l' ánima de dolsas es-
peransas, y que á nosaltres nos fá batre 'l
cor, y més que ningú nostre gran Clavé, lo
cantor de nostre aymada Catalunya. Tant
gran es lo misteriós poder de la música!

Pero no es d' aquesta dolsa música que
dech parlar, qu' aqueixa es nostre, exclusiva-
ment nostre, y 's necessita haber nascut en
catalana terra pera poderl' apreciar.

Girem full y ocupemse de los «aficionados á la música» de tothom.

Jo no sé si será porque lo nom de *música* 's presta per sí sol á molta *música*, que lo cert es, que casi tots en parlem sense conèixer lo valor d' ella.

Preguntin vostés á cinquanta personas diferentas si 'ls hi agrada la *música* y no n' hi haura una sola que no 'ls hi contesti afirmativament. Aixó si, tothom coneix los autors més célebres, y lo mateix están familiarisats ab Haydn, Weber, Mozart, Mercadante y Rossini, que ab Donizetti, Gounod, Verdi y Wagner. Parla vosté de música ab un que no ha escoltat en sa vida cantar mes qu' *El noy de la mare* ó rascar y encara per quatre músichs de fira algun vals, y vetaquí que ja l' hi ha caygut que fer, si 'l deixa vosté explicar; será tal lo cúmulo de disbarats que no tindrà vosté mala *música* si l' escolta.

La *música* serveix com tema de conversació molt més qu' el temps quant es dolent y que la pluja quant cau á bots y barrals.

La *música* 's presta per tot y encara molt més pera los tontos, perqu' aquets encara que no sápigán *rascar* cap instrument, tocan sempre *música celestial*.

L' aficionat á la *música*, (vaja, posem aquí aquell gastat estribillo de *salvo honrosas excepciones*, pera que ningú s' enfadi), tots l' hi farán despreci de la *zarzuela*, encar' que no 'n coneguín cap, y li posarán als núvols l' ópera, no mes pera que cregui vosté que son inteligents en la materia. Ah! la sinfonía del *Guillermo Tell*, li dirán, es grandiosa! ¡Quin cap 'l d' en Rossini! aixó si no li cambian lo nom per 'l d' un altre autor modern que quant l' immortal mestre va escriurer sa obra, aquell encare habia de neixer.

Parli vosté d' en Meyerbeer. De segur que no hi ha un sol que s' oblidi de dirli qu' es *música* molt *profunda*. Naturalment, si aixó dihuen no es pas porque la compreguin, cá, no senyor, porque ho ha sentit á dir á d' altres.

A molts d' aquestos *inteligents* en *música*, si 'ls hi parla vosté ab serietat, es capás de ferloshi creure que 's pot tocar una melodia ab *timbalas*.

Y si parlessim del cant encara tindriam molt més que dir. Solsament qu' ab aixó l' hi posan los noms tal com sonan en italiá y

la cantitat de disbarats es més notable. Per exemple, escolta vosté un que surt de veurer, no de senti una ópera y li alaba aquell *tercetto de dos* que han cantat la *prima donna* y la *mezzo soprano*. Al revés si es una *romanza*, son capassos de dirli que l' ha cantat tot lo coro y fins los comparsas. Potsér qu' en trovin un d' *aficionat* bastant atrevit qu' en l' entusiasme de la narració y pera que vosté compregui que no 's mama 'l dit en questió de *música*, l' intercala los noms, naturalment sens' engaltar, de *settimino*, *ral-lentando*, *spartito*, *crescendo* y entenguis qu' ab aquest últim nom van creixent las barbaritats fins l' estrem de que sembla que posin una *bunyoleria* per' acabar

Demani vosté l' opinió sobre las primeras parts d' una companyia y no trovan cap artista que siga bó. Si es 'l tenor no té *taulas*; si la tiple canta ab 'l *nas*; si 'l baix té la veu de *cap*, y si 'l baritono de *coll*.

Del coro no 'n preguntin may res, porque los qu' en formant part son los últims de la colla y per sa pobre condició comparats ab los artistas, sont als que tractent més injustament. Si las primeras parts tenen la veu de *canya esquerdada* ó de *trompeta de fira*, los pobrets coristas, ja pot vosté preguntar..... ab aquestos sempre 'ls hi faltan *ensaijos*.

Y pera acabar, té la *música* tanta *música* pera compendrerla y son sos apreciadors tan *músichs*, que jo faig com aquell músich dro-po, que per apreciar los *inteligents* y fins la *música*.... prefereixo 'ls compassos d' espera.

ENRICH RAFOLS.

La cansó del Fadri

Ben cantada fa dormí.

I

Fadrinet so encara
no 'm trovo lligat
y no 'n te cap dona
gens enamorat.

¡Prou m' agradaria
estimá ab bon fill!
Mes, no se si 'm casi,
ó 'm quedi fadri.

II

Si la prenc petita,
semblará un timbal,
per poch que la renyi
s' ho pendrà per mal.

Se 'n irà de casa,
no voldrà està ab mi...
Val mes que no 'm casi,
que 'm quedi fadrí.

III

Si la prenc massa alta,
semblará un gegant;
no hi haurá prou roba,
per ella, al encant.

Lo portal de casa
s' haurá d' engrandí...
Val mes que no 'm casi,
que 'm quedi fadrí.

IV

Si la prenc molt jove,
algun esturnell,¹
pot ser l' entabani
dihentli que soch vell.

¿Qui sab? de vegadas...
tot pot sucsehi.
Val mes que no 'm casi,
que 'm quedi fadrí.

V

Si la prenc molt vella,
no li duré amor;
si tenim canalla,
no gastarà humor.

Jo hauré de vestirlos
y de fe' ls dormí...!
Val mes que no 'm casi,
que 'm quedi fadrí.

VI

Si la prenc molt guapa,
la guaytaràn mil;
per bona que siga
no viuré tranquil.

Si ella 'm veu ab duptes,
ja voldrà renyi...
Val mes que no 'm casi
que 'm quedi fadrí.

VII

Si la prenc molt lletja,
gelosa será

si sols veu que 'm miri
qui 'm veigi passá.

Esclau seré d' ella,
no 'm podré desdi...
Val mes que no 'm casi,
que 'm quedi fadrí.

VIII

Si la prenc senyora,
jo seré 'l criat:
voldrà dur las calsas
ó renyir aviat.

De tot lo que vulgi
lí hauré de da 'l sí...
Val mes que no 'm casi
que 'm quedi fadrí.

IX

Si la prenc criada,
ja se lo que fan;
d' amagat de l' amo
s' atipan en gran,

Patint d' aquest vici
també ho farà ab mí...
Val mes que no 'm casi
que 'm quedi fadrí.

X

Si la prenc modista,
s' haurá malvesat,
y ni será bona
per fé un ou ferrat.

Per cusí pels altres
no 'm voldrà cusí...
Val mes que no 'm casi,
que 'm quedi fadrí.

XI

Si la prenc marxanta,
sempre 'm fugirá;
anant per las firas
sol me deixarà.

O per tot 'hont vaigi
jo hauré de seguí...
Val mes que no 'm casi,
que 'm quedi fadrí.

XII

Si n' es carbonera
sempre 'm farà pó;
ab la cara bruta,
la mitja al garró.

Y anant bruta ella
m' embrutará á mí...
Val mes que no 'm casi,
que 'm quedi fadrí.

XIII

Com totas son donas,
totas tenen taps;
veig qu' aquell que 's casa,
sols té mals-de-caps.

Los que com jo 's trobin,
ho dich ab bons fins,
¡val mes que no 's casin;
que 's quedin fadrins!

JOSEPH VERDÚ.

Una cura de pimentons

QUADRO DE COSTUMS EN VALENCIÀ VULGAR

A tot allò el sinyó Garrido, mes serio qu' un titòt, tirá ma á un pòt de vidre y tragué un hòs paregut als que tenen els teixidors pera passarlo per el llens del teler, encara que un pòc mes llarguet: lil acoplá be dins de la cama que le havia ubert com si fóra un conill mort, pelat y sense budells, arreplegá be la carn y pell; li pegá uns puntarracos, posantli, para dissimularlos, una tirata de filadís encerrat que calfá á la llum, se li agarrá com si fora pega, y digué:

—«Esto es hecho.»

—Ara el pòrten á casa: el chiten be en lo llit y demò dematí li donen bòn almorsar —y tú, sagal: allà que siguen sobre les onse, t'alses, et vists, dones un passechet per fora 'l pòble y vine per assí ans que ten tornes á dinar.

—Pero¿ yò podré fer tot aixó que vosté diu, sinyó dotor?

—Pos no faltava mes: ó deixaria de ser qui es el dotor Garrido.

Lo sert es que el sagal passá la nit com un canònche y en lendemà dematí almorsá en mes fam que un mestre de escòla. Sa muller el mirava en un pam de boca uberta y en ulls d'espantá; y així como tocaren onse li donná la ròba pera ques vestira. Es posà els pantalons com si tal còsa; li arrimaren lo demés y sen ixqué en un sigarro á la boca tan

pifient com si en chamay li haguera passat res.

Pegá per fòra, fòra les boltetes que li havia ressetat el potecari, y de cuant en cuant li venian entubios de botar com si fora un cabrit; y com ya s'acostaba l' hora de dinar, sen anà á ferli la visiteta al dotor.

—Qué tal, hòme, que tal? li digué 'l potecari al vórel.

—Vosté m'ha donat la vida. ¿Cóm liu pagaré yó?

—Nada, nada: ara ten vas á casa: dines bé; dòrms un ratet la siesta pegues un atre passechet y á boqueta nit ten passes per assi.

Y dicho y hecho: lo de dinar y dormir ho feu bé; y encara que escomensá á passechar un pòc, tingué que pararse fòra'l pòble perque li agafaren unes ganes de pixar que no podia mes. Tot era fer fòrses, pero... que si quieres; ni una goteta eixia, com si li hagueren posat un tapó ó li amaneguera mal de pedra.

Y com qui té la mosca, sen aná correns á casa el potecari que estava á l'atra banca del taulell.—¿Qué tens, hòme, que pareix que dús la cara tresmudá? li digué.

—Ay sinyó dotor: me pucha una inflor y un pantáix de la pancha al pit y á la gola, que m' ofega: tinch ganes de pixar y no puc.

—Hòme, quem comtes?—Passa, Passa avant.

Y agarrantlo del bras, entrá al sagal al desllunat de un corralet mes adins de la potecaria. El tentá be el potecari, es posá á cabilar un ratet y de repent sepagá una palmá al frónt.

—¡Oh inspiració divina! Ya sé lo que tens, sagal: alsa la cama.

N'estirá una el sagal pacavant, com els quintos que escomensen á fer el pas de professó ó á la funerala, en el peu molt ert, y...no sinyor, no havia novetat.

—Hòme nó, aixina nó: tira la cama pacarrere com si anares á ballar el can-can, li digué el dotor—despues de haverli desatacat els sargüells—y abaixa un pòc el cap com si feres una cortesía.

¡Repalleta! No mes ho feu com li havia dit el potecari, saltá un chorro de pixums que alplegá á esquitxar els raims de la parra del corralet. Y aixó que estava prou alta.

Y es que el dotor Garrido, en conte de pendre del pòt una canella de hòme, en prengué una de gos. Y el afortunat sagal, no pugué pixar hasta que alsá la cama com el gos. Si

que tenia este chicotet treball, pero es el cas que no li tallaren la cama y que curá del tot.

Esta fou la primera cura del dotor Garrido y vostés me diran si no fou cura de pimentons.

JOSEPH M^a. TORRES

Record

À MON PERDUT COMPANYÓ J. B. Y L.

Te dich carissim amich Baitx,
qu' avuy de content casi estich boitx
y 'l dirte aixó, 'm torno roitx
con rosella 'n lo mes de maitx.
Si l' cel m' endressa rojent raitx
qu' ómple mon cor d' angélich goitx,
lloaré est jorn ab brau desitj
sens temor que sentin mon trepitj.
Deixant apart tot trist enuitx
desitjo gosis sens empaitx:
salut, d' ahont la mort ne fuitx;
content, com en lo bosch lo gaitx;
arjent, dins ben tancat estuitx;
calma, com mostra l' jentil faitx;
y á mi, paciencia, quant te veitx
alt, prim, foll, sech, grog, vell y lleitx.

LO CEGO

NOVAS

Lo 6 de Juny s' estrená una nova ópera en lo teatro del Liceo de Barcelona. Obtingué un éxit extraordinari, siguent cridat al paleo escénich son autor, nostre distingit paysá y eminent músich senyor Giró, 46 vegadas durant la representació.

Lo nom d' eixa nova ópera porta per títol: «Cármén.»

Esperem tenir los datos necessaris pera posarlos en coneixement de nostres llegidors. Emperó si considerem la competencia del públich del Gran Teatro, 's pot assegurar que dita obra deu esser grandiosa, sobre tot si 's té 'n conta lo entussiasme que despertá lo dia d' estreno, que, com se sab, lo públich 's

mostra sempre fret fins que no ha jutjat bé una obra.

·*·

Felicitaciones de tots los eminentes metjes del mon, reb dia á dia lo Dr. Ferran. Citarem solsament la del sabi alemany Dr. Van Ermenger qu' ha dirigit una honrossíssima carta á nostre insigne paysá.

En la mateixa carta espresa lo desitj de presentar á la Academia lo descubrimient del Dr. Ferran y li demana tots los informes pera poderho fer tan prompte com rebi las explicacions.

·*·

«Las Ruinas de Poblet,» es lo títol d' una nova obra qu' acaba d' escriurer y ha publicat lo eminent poeta y historiador En Victor Balaguer.

·*·

La duquesa de Santoña ha encarregat al Dr. Rivera que posés en coneixement del Dr. Ferran lo oferiment d' aquella senyora, de costejarl'hi un laboratorí pera estudis microscopichs.

·*·

Segueix desgraciadament lo cólera en la provincia de Valencia.

S' han vacunat mes de 300 metjes.

Lo celebrat poeta valenciá en Teodor Llorente s' ha també vacunat y com ell las principals familias de Valencia y sa provincia.

PIFIAS

Lo nostre company y compatriota *La Union Gallega*, publica en son nombre del 8 del corrent mes, un article dedicat á fer coneixer l' estima qu' ha merescut de los mes celebrats literatos de Madrid, sa paysana Na Emilia Pardo Bazan, poetissa y escriptora gallega de gran valúa.

Aquest es lo terreno 'n que sempre voldriam veurer á nostre col-lega y no 'en l' escabrós camp de la política d' aquesta terra.

·*·

¿No saben vostés, quina me 'n va passá lo diumenge darrer? ¿Nó? Donchs ja 'ls hi explicaré.

Com recordarán molt bé, aquell dia 'ls deya ab tota franquesa que si tenían ganas de

menjar un bon tortell anesin al carrer del 18 de Juliol, cantonada de Egido, y en la fleca de nostre paysá Esteva, 'n trovarían de tots preus; fentme jo mateix lo propòsit d' anarne á cercà un de deus rals.

Donchs, *bueno*, 'm vaig entretenir mes de lo regular á casa l' Aymar, Martí y C^{ia}. pera comprar una ampolla d' aquell vinet ranci qu' ells tan sols tenent, arribantme l' hora d' esmorzar, y com tenia compromís d' acompanyar á un amich, pera anar á menjar cargols y llo-millo ab monjetas á ca 'n Manel, se 'm va fé tart y no vaig poguer anarhi en tot lo demati. A la tarde 'm va axarpá un company pera que l' acompanyés á casa l' Aymar, Martí y C^{ia}. puig tenia desitjos de probar un bon xarello. A propòsit, nos entussiasmárem tant que fins varem arribar á improvisar los següents *¿versos?*

Com no tinch llana al clatell
puig fá poch la vaig tallar
m' agrada molt lo vi vell
especialment lo moscatell
que venen á cal Aymar.

Y 'l company 'm va respondre ab aquesta quarteta:

Ab aixó ja t' has tallat,
puig si 'l moscatell t' agrada
¡no 't dich res de la *Soleada*
de la bota del costat!

Vostés convindran ab mi que en aquell moment jo no estava per tortells.

Al vespre varem anar á sopar á la *Peninsular*, de nostre paysá En Ginesta, ahont á mes d' un sopar de cal ampla, tinguerem lo gust de veurer los nous menjadors que fá poch dias vá inaugurar. ¡Ja vos dich jo, que son uns menjadors, que fan venir gana! Me hi trobava tan bé dintre d' ells, y la *teca* era tan apetitosa, que ¡oh! desgracia! també se 'm va fer tart y vetaqui que lo meu propòsit d' anar á buscar un tortell á casa l' Esteva se 'm torná aygua de xarigot. Vull dir que quant hi vaig arribar, los tortells ja habian volat, no n' hi havia un sol pera remey. La vritat, si ho arribo á saber, no 'ls hi dich ahont los venian, fins que ja hagués tingut lo meu ben guardadet, pera evitarme 'l xasco. Pero vareig fer la reclamació á l' Esteva y diu que no 'm tornarà á passar un altre dia, puig ne farà més cantitat. Vaja, Esteva, si ho feu axis ¡Déu vos ho pagui!

VUYTS Y NOUS

Veuse aquí que un pagés aná á fira y va comprarse un parell d' espardenyas reforsadas, ben fetas, de bona trena y veta birolada. Vaja, habia fet una bona compra. Llensa las vellas, se posa las novas, y camas ajudéme se 'n torna cap al mas.

Tot fent via va pensar: fa bon temps, lo camí no es dolent, podrias estalviar las espardenyas.

Tal pensat, tal fet. Se treu las espardenyas y las penja en lo bastó que du sobre la espatlla.

Encara no havia donat cent passos, planta un peu sobre un tros de vidre y 's fa un trauc en lo dit gros. Ne voleu de sanch!

—Caratsos! fá 'l pagés, si no m' arribo á treure las espardenyas no las espatllava poch ni gayre! Quin trauc no hi feya!

Disputavan un marit y muller, que tot sovint hi eran, davant d' una criatura que tenian.

—¡Cregas,—deya ella tota enfurismada,—cregas, que si jo arribo á saber lo que m' havia de passar ab tú, m' hauria deixat florir avants de ser la teva dona!

—Y jo,—afegia 'l marit,—primer que casarme ab tú, m' hauria fet soldat de l' Habana... ¡eualsevol cosa!

En aixó la criatura 's posa á plorar desconsoladament.

—¿Qué tens, que 't passa?—li varen dir.

—¡Que si vostés dos no s' haguessen casat, ves com ho faria jo, sense pare ni mare!

Lo jefe de una estació de ferro-carril, mogut pe s seus sentiments humanitaris, feu posar en lletras grossas aquest lletrero sóta la campana de fer las senyals:

Als senyors viatjers imprudents ó distrets

«S' avisa qu' es molt perillós lo posarse davant de la máquina quant aquesta 's posa á caminar, á ménos de volguer suicidarse, en cual cas no hi ha cuidado.»

A un autor que li acabavan d' estrenar una comedia ab éxit, se li acosta un dels envejosos

que mes solian mossegarlo, y li diguè hipocritament:

—Vaja, ¿qué dirán ara 'ls envejosos?

—Noli sabria dir,—respongue l'autor.—Per cert, que pensava preguntarli à vosté.

Una criada de certa casa de nobles, explicava la mort de la senyora marquesa, mestressa de la casa.

—¿Vá patir molt?—li preguntavan.

—¡Ay! nò, senyor. La pobre senyora se vá anar acabant com una candela.....

Aquesta última paraula no li vá semblar prou respectuosa tractantse d'una marquesa, y després d'aturarse un moment, vá afegir:

—¡Bé! volia dir com una bugia.

Vá entrar un subjecte en una Biblioteca, y s'acostá á la taula dels bibliotecaris á demanar un llibre.

—¿Quin llibre vol?

—Un que sigui bastant gruixut.

—Be; ¿quin?

—Lo que vostès vulguin. Vinch á dormir una estona, y com que soch baix, lo vull per assentarm' hi á sobre y arribar á la taula.

Un domador de fieras, fanfarron com tots ells, explicava las sevas hasanyas.

Un li preguntá:

—Lo primer dia que va entrar á la gavia dels lleons ¿bé devia tenir por?

—Aquell dia, sí,—contestá ell.—Y 's compren, m' havian dit que 'ls lleons tenian pussas.

Anava ab guita somera
á caball la *gran* Socors,
cuant de sopte sent darrera
los brams que com una fera
daba lo ruch de ca 'n Fors.
Baixa prest y... ¡cast spill!
contemple de 'ls ruchs lo ball...
Després, diu al noy Puvill:
—Vina: pujam á caball
ara que no hi ha perill.

LO CEGO.

TRENCA CLOSCAS

Xarada

Vaig coneixer per Nadal
dugas noyas de Moncada
que l' una 's deya *total*
y l' altra *quarta-hu girada*,
à la *total* vejí un dia
y l' hi diguí tot seguit
tersa-hu invertida mia
¡ay! jo t' adoro ab neguit.
Mes ella 'm vá contestar:
—Ja de un altre es lo mèu cor
y á *dos-hu invers* pot anar
per curar lo sèu dolor.

LLARCH Y PRIM

Soluciones del N.º 6

A la xarada: *Pastanaga*. —Logogrífich nu mérich: *Droperia*.

A la fugida de consonants:

*Si te vás á la Habana
comfram un burro;
que es moneda que alegra
los corazones.*

A la fugida de vocals:

*Las noyas me 'n diuhen Toni
perque no lynch sino un ull;
á casa 'n lynch un sens' alas
que 'l guardo per quant fa fret.*

HOLA-VOZ

CORRESPONDENCIA

Han remés las solucions de tots los mals de caps: Hola-Voz, Pau Estoras y Un Tanasi; de la xarada solsament, Un qu' ho és; Un Camalich y Tres y la Maria Sola; del logogrífich, Pau Pipa; y de la fugida de vocals, Un Gall, Un Borri y La Tereseta.

Senyor J. P.—No publiquem son article, perque encar que festiu, tanca en son fons un programa polítich y nosaltres 'ns hem proposat no tractar de política. Si fa alguna coseta no la fagi tan llarga.

Senyor R. y S.—En lo proxim nombre publicarem sa composició

Senyor Lo Cego—Queda servit.

Pilots de runa formarán sos pobles,
ab llamp dels ulls los tornaré en fogueras
lo flam creixent avivarán riallas,
corcers de Frigia escamparán sas cendras!—

Y alsant ab rabia entre sas mans febrozas
lo cap d' Antoni assobre 'ls ulls lo besa,
y après l' aparta, y fit á fit se 'l mira,
y en mitj la cort se va allunyant soperba.

L' amant s' aixeca tremolant la espasa,
los ulls acluca, dona un crit de—¡Guerra!—
y—Guerra!—al lluny de nau en nau retrona
y—Guerra!—Octavi en l' horisont contesta.

Y 'ls llenys s' acostan com dofins qu' esguar-
un mort caigut sobre la mar blavenca; [dan
en l' ayre xiulan las ferradas urpas,
las naus se topan y cruixint s' esquerdan.

Y al pit se n' entran retorsuts los glavis,
los fronts esclafan las pesants antenas,
la mar s' envolca en sangonenta purpra,
y l' cel s' amaga rera vol de fletxas.

Arreu s' enfonsan los baixells altíssims
rublerts d' estols y máquinas guerreras,
voltats de fum, arrossegant al caure
la nau contraria que 'n sos lloms s' aferra.

Y Antoni va de nau en nau; tot d' una
las mans esten y esgroguehit gemega,
que ha vist l' altiu baixell de Cleopatra
sobtat fugir desordenat las renglas!

—Volguí furtar los llamps del Capítoli
y en llit de rochs los eternals me llensan;
d' avuy jo só vil Promoteu; tu, dona,
voltó en mon pit clavat. Malhajas!... Deixam!

¡Mes jo t' estim!...—Y en tant que la Victoria
cenyeix de Octavi las trionfals galeras,
llensant la espasa 'l governall empunya,
fa oir lo corn y fuig darrera d' ella.

III

Glassat repos etern de la regina:
al lluny sas alas estenent las ombras:
enfrent Osiris entre llums blavencas:
ensá 'ls esclaus arreconats que ploran.

Se sent, perdut, un gemegar tristíssim...
los erts esclaus de genollons se postran
y al llit de mort s' adressa Cleopatra
los vels cayguts, en los cavells envolta.

Esten los brassos alenant, que mira
l' espós venir en cerca de la esposa,
errants los ulls, esgroguehit, per terra
la sang cayentli que del pit li brolla.

Y estreny, ubriaga, aquellas formas ertas;
ab foch de besos la color li torna,
y 'l pit serrant damunt de sa ferida
li parla aixís y ab lo mirar l' afoega:

—Oh raig fidel d' agonejanta lluna,
que bell qu' estás iluminant ma tomba!...
quant tots s' allunyan deshonorant la patria
tú vens encar, y ets meu' y no ets de Roma!

Los cops ferrenys de las pesants centurias
als murs obriren sangonentas golas;
tot es finit; los deus d' Alexandria
l' altar sedeixen pera jas de llopas.

Muyram! Los cors que vencer no saberen
llensem del pit, y unint las fredas bocas
si al bes primer la terra nos partírem
partimse avuy l' imperi de las ombras!...—

Del trist guerrer se tancan las parpellas:
lo front inclina murmurant— Oh Roma!...—
y llisca mort del pit de la regina,
y 'l cap per terra entre la sang rebota.

De sobte, al lluny, ramor de la batalla
se sent y creix y rebramant s' acosta;
brandint los ferros los esclaus s' aixecan,
als cops s' abáten retronant las portas.

Las llantias moren oscilant; la fada
esqueixa enrera las sagnantas robas!...
feresta vibra de cruixents anellas
entorn sos pits batega y cargola!...

.

Al caure l' últim dels esclaus, las turbas
dels vils soldats aixecan las antorxas:
demunt lo tronc de son amant, la filla
de tants de reys agonejant reposa.

Llavors Octavi ab lo mantell de purpra
cubrint sos cossos apenat mormola:
—¡Ja es méu lo mon!—Mes ella se redressa,
l' esguarda fera, llensa un crit, cau morta!

ANGEL GUIMERÁ
Mestre en Gay Saber

Los curiosos

Veosaquí un género que no es nou y que abunda més que la llagosta quant n' hi ha una plaga d' ella.

En lo nombre de curiosos hi perteneix casi tota la humanitat, y si diu la gent, que las donas per carácter son *tafaneras*, lo sexe contrari també es lluheix en gran per la *tafaneria*. Tothom hi fa lo que pot ab aixó de criticar al próxim y sembla qu' el que més critica, més merits adquireix.

¿Qué seria 'l mon sense l' afany d' averiguar las cosas dels altres, de buscar las *flaquezas* dels individuos, y publicarlas ab secret, pero ab un secret que tothom se n' enteri?

Permetim que 'ls hi digui, que no 's podria viure sense aquesta distracció. Cá, ni tema de conversació per passá un rato hi hauria, ni las vellas podrian fer *cantonada* ab lo sistell al bras, estorbant lo pas dels transeunts ab sa sempiterna xarra, ni 'ls homes *donetas* que no s' ocupan de ningú pero que tot ho saben, podrian formar aquellas *historietas* tan *inocentas* en que l' estisora talla tan fi, que pobre de la persona que li fan una *cargancia*, també, per supuesto, *inocenta*.

La curiositat es un capdell de veritats, mentidas é invenciones casi sempre tan ben urdidas, que atribueix virtuts en 'ls que no las tenen y fa sants 'ls que moltes vegadas mereixerian *crucificarlos*.

Hi ha personas curiosas de totas menas, sencillas, cándidas, d' aquellas que repeteixen lo que senten á dir, pero qu' anyadeixen una petita coseta, casi res, per convense que fulano, per exemple, retira tart, que dihuen qu' es jugador, que pega á la seva dona y que deu á tothom.

Per escudrinjar lo que fan los vehins hi ha personas que no tenent un moment de tranquilitat. Ellas trovan medi d' averiguarho tot: si la vehina del costat diu que te..... ab aquell que no si vol casá; si fulana porta tant de luxu y fa pantalons y no guanya mes que sis rals; si fulaneta té per costum de sortir de sa casa á tal hora; si festeija la del primer pis ab tres diferents; si aquell senyor que no podia menjar mes que carn d' olla y fumar cigarros de á centesim, ara 'ls fuma de pam y está sempre de tiberi; si l' un té fama de

dropu; si altre té negocis bruts; si 'l de mes enllá, aquell pobre vellet, fa senyas á la modista y aquesta es casada: si un va á misa; si es aficionat al xarop de *rahim*; si la dona porta las *calsas*... Alto! no n' hi ha poca de *teca* per esplicar tot lo que la curiositat ó *tafaneria* pregona ab la trompeta del escándol ó de la maledicencia. Y aixó si, ningú s' ocupa de un altre, tothom fa lo seu fet sense mirar lo que fa lo vehi, y jo conech cada firma y vostés també 'n dehuen coneixer, que tot ho preguntan, per tothom s' interessan, naturalment, sense cap intenció, aixó no, sols es per *tafanejar* y tallar cada parell de vestits per persona, que poca feyna tindrian los sastres si 'ns poguessim abrigar ab los que á cada moment nos tallan.

Pero es tan vell aqueix sistema de indagarho tot, y la societat n' está tant contenta de la *tafaneria*, que es la primera en apoyarla y casi sempre donant crédit á murmuracions é historias sense sentit comú, arriba á fer la desgracia de gent que, si no hi hagués hagut *tafanès*, la societat no hauria donat tela á conversacions que moltes vegadas semblan de dol la llar de familias dignas de consideraci .

ENRICH RAFOLS

A una dona grossa

M' escoltará lo mon, avuy que 't canto;
de pol á pol m' ha de escoltar la gent,
ó 'l mon no sab que 's fa si no m' escolta,
pues may s' ha cantat cosa de tant *prés*.

Los que pera cantar busqueu materia,
veniú aquí y materia us mostraré,
y tanta, qu' imposible es que l' amagui;
la grossa entre las grossas ¿la veyeu?

Lo terror de las mollas de cadira,
la que enfonza las pedras dels carrers,
lo butxí del sofá y telas de catre,
la que per galdas té sachs de gemechs.

Tot sabater la vol per parroquiana,
perque esbotza un calzat en pochs moments,
cap cotxero li diu si lloga 'l cotxe,
perque cotxe ó caball; tot ho malmet.

Per anar al teatro, lloga palco,
perque 'ls sillons per ella son estrets;